

ਮਾਨਯੋਗ ਜੀ.ਆਰ. ਮਜੀਠੀਆ ਅਤੇ ਐਸ.ਕੇ. ਜੈਨ ਜੇ.ਜੇ.

ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੱਕਾ ਕਲਾਂ ਕੋਪਰੇਟਿਵ ਸਰਵਿਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟਡ.

ਪੱਕਾ ਕਲਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1506 .

7 ਅਕਤੂਬਰ 1993

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਆਰਟਿਕਲ. 226/227— ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 — ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ— ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਸ ਖਾਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ — ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ — ਉਲਟਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਖੋਜ ਸਿਰਫ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ.

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਇਹ ਅਪਵਾਦ ਲਈ ਹੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਮੁੱਦਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਲਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(ਪੈਰਾ 8 ਅਤੇ 9)

ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1991 (5) ਐਸਐਲਆਰ 671।

(ਵੱਧ-ਸ਼ਾਸਨ)

ਸਬੀਨਾ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ,
ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਨਿਰਣਾ

ਜੀ.ਆਰ. ਮਜੀਠੀਆ, ਜੇ.

(1) ਪੀਟਿਸ਼ਨਰ ਸੀ.ਪੀ. ਕਲਾਂ ਕੋ-ਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਸਰਵਿਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟਡ, ਪੱਕਾ ਕਲਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਨਾਲ SS ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ 1 ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ (ਸੋਸਾਇਟੀ, ਸੰਖੇਪਤਾ ਲਈ)। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ 25 ਮਈ, 1981 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ; ਬਠਿੰਡਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜਾ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1)(c) ਅਧੀਨ (ਬੇੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਐਕਟ: -

ਕੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਕਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ/ਸਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਕਲੇਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇਕ "ਉਦਯੋਗ" ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ: -

- (1) ਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ?
- (3) ਰਾਹਤ.

(2) ਅੰਕ ਨੰਬਰ, 1 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਕ ਨੰ. 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਈ ਗਈ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਦਸੰਬਰ 18, 1985 ਦੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਵੀ.ਕੇ.ਬਾਲੀ। ਜੇ. ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਈ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। 1981. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸੀ ਅਤੇ. ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪਿਛਲੀ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਫੜੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 'ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਦੇਰੀ' ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹਨਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਤਫਾਕਿਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਤਫਾਕਿਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(1) ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ "ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਿਲਜ਼ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਆਪਣੇ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਪੀਪੀਟੀ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਜਿਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 36-ਏ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 33-ਸੀ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ, ਅਰਥ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਰਥ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਝਗੜੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੌਖ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ

ਝਗੜੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤੱਥ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਕੀਜ਼ਨਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਿਸਟਮ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਉਲਟ ਅੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਡਿਸਪਿਊਟਸ (ਕੇਂਦਰੀ) ਨਿਯਮ, 1957 ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮ 9 ਤੋਂ 30 (ਛੋਟੇ ਲਈ, ਨਿਯਮ) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ, ਇਹਨਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਰਤਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰੂਈਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਦੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ, ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹਨ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ 'ਤੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅੱਗੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ-ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜੇਕਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝੇ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਆਂ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਰ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ "ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ" ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10-ਏ ਅਤੇ 10-ਬੀ ਕਿਰਤ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ

Jagdish Rai v. The Pacca Kaian Co-operative Service Society 371
Ltd., Pacca Kaian, and another (G. R. Majithia, J.)

ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਸੁਣਵਾਈਆਂ, ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਆਦਿ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਆਰਡਰ XVIII ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਿਰਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

(6) ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਵਰਕ ਮੈਨ, ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ: -

ਕੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰੀਗਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਹੈ?
ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਰਾਹਤ/ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਸਹੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੇ (ਉਹਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ: -

- "(1) ਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ?
- (2) ਕੀ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹਵਾਲਾ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (3) ਰਾਹਤ।"

ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰੀਗਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਹੜਤਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਹੜਤਾਲ ਕਾਮੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਉਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:-

"ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੱਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। - ਸੋਸਾਇਟੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।"

(7) ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਫਰਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਘਨਸ਼ਾਮ ਦਾਸ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸਨ। ਦੋ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਟਾਈਟਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਟਾਈਟਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਨੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ

ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: -

“ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਜੋ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ, ਮੁਦਈ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਰੀਸ ਇੰਟੀਗਰਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਣੀ ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਨਰਪਤ ਸਿੰਘ, 34 ਆਈ.ਏ. 27 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਾਰਡ ਐਟਕਿੰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ, ਨਕੁਹਾਈ ਅੰਮਾਲ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਸ਼ਮਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ। ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਐਸ.ਸੀ. 593. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲਿਸ ਪੋਡੈਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ। ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਲਿਸ ਪੋਡੈਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮਸਲਾ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਵੈਕਟਰਮਾ ਅਵੀਅਰ, ਜੇ. ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਸਬੂਤ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਉਸ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ

ਇਹ ਗਿਆਨ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸਿਰਫ ਇਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(8) ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਪਵਾਦ ਲਈ ਹੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

(9) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਮੁੱਦਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(10) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਵੀ.ਕੇ. ਬਾਲੀ, ਜੇ. ਅੱਗੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰੱਖੇ ਜਾਣ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਜੇ.ਐੱਸ.ਟੀ

ਮਾਨਯੋਗ ਐਚ.ਕੇ.ਸੰਧੂ, ਜੇ.

ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ. ਫ਼ਟਕਲ 1993 ਦਾ 1908- ਐੱਮ.

ਅਕਤੂਬਰ 22, 1993

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (V of 1980)— S. 482— ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਪੈਰਾ 576A—
ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ